

РЕШЕНИЕ

№ 1667

гр. София, 12.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-A СЪСТАВ, в публично заседание на шести февруари през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: Ваня Н. Иванова

Членове: Полина Люб. Амбарева
Стоян Ст. Петров

при участието на секретаря Димитринка Б. Димитрова-Георгиева като разгледа докладваното от Стоян Ст. Петров Въззивно гражданско дело № 20241100511916 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 12934 от 01.07.2024 г., постановено по гр. д. № 38133/2023 г. на Софийски районен съд е признато за незаконно уволнението на И. Р. И., отменена е на основание чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ Заповед № 389/31.05.2023 г. за прекратяване на трудовото правоотношение на ищеца по взаимно съгласие, с която трудовото й правоотношение със СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД е прекратено на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ, ищцата е възстановена на заеманата преди незаконното уволнение длъжност „здравен асистент“ и на основание чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ във вр. с чл. 225, ал. 2 КТ СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД е осъдено да заплати на И. Р. И. сумата от 4959,64 лв. – обезщетение за времето, през което е работила на понископлатена работа, за периода 29.05.2023 г. до 29.11.2023 г., ведно със законна лихва за забава върху присъдената сума от предявяване на иска на 07.07.2023 г. до окончателното плащане.

Отхвърлен е инцидентният установителен иск по чл. 74, ал. 1 КТ, предявен от СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД срещу И. Р. И. за прогласяване недействителността на трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г. Ответникът е осъден и да заплати в полза на НБПП и СРС разноски.

Решението е обжалвано от ответника Специализирана болница за активно лечение по детски болести – „Проф. Иван Митев“ ЕАД, който поддържа, че СРС се произнесъл по нередовна искова молба, тъй като в същата ищцата твърдяла, че поради влошеното й психическо състояние работодателят й я е накарал да подаде молба за напускане, а в уточнителна молба поддържала чрез процесуалния си представител, че волята й е била опорочена поради психическото й състояние. Излага съображения, че делото е останало неизяснено от фактическа страна поради допуснати от

първоинстанционния съд процесуални нарушения. В тази връзка се посочва, че неоснователно СРС е отхвърлил искане на ответника за задължаване на ищцата по реда на чл. 183 ГПК да представи в оригинал приложените към исковата молба /озаглавена „жалба“/ приложения от № 2 до № 4. Поддържа, че е оспорил истинността на тези документи, но въпреки това съдът не е разпределил доказателствена тежест в тази насока. Излага съображения, че неправилно първата инстанция му е отхвърлила искане за допускане на гласни доказателства, които били необходими за изясняване на делото и след събирането на които следвало да бъде изготвено заключението на съдебно-психиатричната експертиза. Оспорва заключението на приетата от СРС СПЕ с аргументи, че то е изготвено върху оспорени писмени доказателства, без изслушване на свидетели и без личен преглед на ищцата. Неправилно първата инстанция му е отхвърлила искане за допускане на повторна тройна експертиза, макар приетата да била необоснована, тъй като вещото лице обосновавало заключението си единствено на епикриза за престой в лечебното заведение от 08.06.2023 г. до 03.07.2023 г., което било след периода към който е подадено заявлението за прекратяване на трудовото правоотношение. Същевременно, към момента на подаване на това заявление нямало данни ищцата да е била хоспитализирана. Неправилно СРС бил отхвърлил искания на ответника за задължаване на две лечебни заведения по чл. 186 ГПК и за задължаване на ищцата по реда на чл. 176 ГПК да даде обяснения. Според въззивника необосновано първоинстанционният съд е приел, че към момента на подаване на процесното заявление /31.05.2023 г./ ищцата е страдала от краткотрайно психическо състояние, засягащо годността ѝ да формира правновалидна воля, макар да имало доказателства, че е хоспитализирана на 08.06.2023 г., когато е започнало същинското ѝ страдание. Поддържа, че необосновано СРС му е отхвърлил инцидентния установителен иск, игнорирайки факта, че ищцата е страдала от хронично психично болестно състояние от 2016 г., поради което не можело да се приеме, че е имала валидна воля и към м.август 2022 г., когато е сключила трудовия договор. Счита, че неправилно СРС е отхвърлил и евентуалното му възражение за прихващане със сумата от 2007,31 лв., представляваща изплатено на отпаднало основание обезщетение за неизползван платен годишен отпуск, тъй като от доказателствата се установявало, че е изплатил същото. Поради това присъдената на ищцата сума от 4959,64 лв., представляваща обезщетение за времето, през което е работила на по-нископлатена работа, следвало да се намали с 2007,31 лв. Моли се за обезсилване на първоинстанционното решение и прекратяване на производството, респективно за отмяната му и постановяване на ново, с което исковете да бъдат отхвърлени, респективно за отмяната му в частта, с която е отхвърлен инцидентният установителен иск и постановяване на ново, с което да се признае за недействителен процесният трудов договор поради липса на съгласие на работника, както и за отмяната му в частта по предявения иск по чл. 225, ал. 2 КТ за разликата над 2952,33 лв. до пълния уважен размер от 4959,64 лв. и отхвърляне на иска за тази разлика. Претендират се разноси.

Подаден е отговор на въззивната жалба от насрещната страна И. Р. И. чрез назначения ѝ служебен адвокат В. С., с който същата се оспорва и се моли за потвърждаване на първоинстанционния съдебен акт.

В проведеното пред въззивния съд открито съдебно заседание въззивникът се представлява от адвокат М., който поддържа въззивната жалба.

Въззиваемата се представлява от адв. С., който поддържа отговора на въззивната жалба.

За да се произнесе, въззивният съд взе предвид следното:

Производството пред СРС е образувано по искова молба, подадена от И. Р. И.,

/уточнена впоследствие чрез назначения ѝ служебен адвокат В. С./, срещу СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД, с която е предявила при условията на обективно кумулативно съединяване конститутивни искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ за признаване на уволнението, извършено със заповед на работодателя ѝ, за незаконно и неговата отмяна, чл. 344, ал. 1, т. 2 КТ за възстановяване на заеманата до уволнението длъжност „здравен асистент“ при ответника и осъдителен иск с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 3, във вр. чл. 225, ал. 1 КТ за заплащане на обезщетение за времето, през което ищцата е останала без работа поради уволнението за периода от 29.05.2023 г. до 29.11.2023 г. в размер на 6000 лева, ведно със законната лихва за забава от датата на подаване на исковата молба – 07.07.2023 г. до окончателното плащане.

С протоколно определение от 10.04.2024 г. е допуснато по реда на чл. 214, ал. 1 ГПК изменение на исковата претенция по чл. 344, ал. 1, т. 3, във вр. чл. 225, ал. 1 КТ чрез нейното намаляване до сумата от 4959,64 лева спрямо първоначално предявения размер от 6000 лева.

Ищцата твърди, че страда от психично заболяване, поради което на 31.05.2023 г. е подписала молба за прекратяване на трудовото си правоотношение с работодателя СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД. Посочва, че не е изразявала ясно, категорично и безусловно воля за прекратяване на трудовото си правоотношение „по взаимно съгласие“. Навежда твърдения, че към въпросния момент е приемала медикаменти, под влиянието на които не е разбирала свойството и значението на постъпките си.

В законоустановения срок по чл. 131, ал. 1 ГПК СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД е подал отговор на искова молба, с който не оспорва наличието на трудово правоотношение с ищцата, в рамките на което тя е изпълнявала длъжността „здравен асистент“. Прави възражение за неспазен срок по чл. 358 КТ. Навежда твърдения, че със заявление вх. № РД-36-1557/31.05.2023 г. ищцата изрично е заявила желанието си за прекратяване на трудовото правоотношение, считано от дата 29.05.2023 г., като заявлението е подписано лично от нея и същата е изписала собственоръчно и двете си имена до подписа. Оспорва твърдението на ищцата за наличие на психическо заболяване, тъй като към момента на възникване на трудовото правоотношение – 31.08.2022 г. е представила карта за предварителен медицински преглед, издадена на 13.07.2022 г., видно от която била клинично здрава и можела да работи като болногледач. Сочи, че по време на изпълнението на трудовите си задължения ищцата не е проявявала каквито и да било външни признаци на психическо заболяване. Оспорва размера на претендираното обезщетение по чл. 225, ал. 1 КТ. В случай на уважаване на иска по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ, във вр. чл. 225, ал. 1 КТ, прави възражение за прихващане с изплатените в полза на ищеца обезщетения по чл. 224, ал. 1 КТ в размер на 2000,31 лева, тъй като същите биха били платени на отпаднало основание.

Ответникът е предявил инцидентен установителен иск с правно основание чл. 74, ал. 1 КТ за обявяване за недействителен на сключения между страните трудов договор от 31.08.2022 г. Ищецът по инцидентния установителен иск се позовава на недействителност на трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г., сключен между И. Р. И. и СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД поради липса на съгласие от страна на работника, обусловено от невъзможността на същия да разбира свойството и значението на постъпките си, налична и към датата, на която трудовият договор е сключен – 31.08.2022 г. Сочи, че И. Р. И. е действала недобросъвестно, тъй като е съзнавала психическото си състояние и въпреки това е подписала договора.

Въззивният съд, след преценка на събраните по делото доказателства и като съобрази предмета на обжалване, намира следното от **фактическа страна**.

Не се спори между страните и от представения трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г. се установява, че в периода 31.08.2022 г. до 29.05.2023 г. ищцата И. е

заемала при ответника СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД длъжността „здравен асистент“ при уговорено месечно трудово възнаграждение в размер на 950 лв.

На 31.05.2023 г. ищцата е подала до ответника заявление, с което е изразила желание трудовото ѝ правоотношение да бъде прекратено, считано от 29.05.2023 г., на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ – по взаимно съгласие. Работодателят се е съгласил с това заявление и е издал заповед № 389/31.05.2023 г., с която е прекратил трудовото правоотношение между страните на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ, считано от 29.05.2023 г. Заповедта е връчена на ищцата на 31.05.2023 г.

Представени са карти за предварителен медицински преглед от 13.07.2022 г. и 05.07.2023 г., в които е удостоверено, че ищцата може да бъде назначена като болногледач.

Представени са 3 бр. епикризи от ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“ (ИЗ № 439/181/2016 г.; ИЗ № 81/22/2020 г. и ИЗ № 568/139/167/2023 г.), от които се установяват следните обстоятелства: на 09.05.2016 г. ищцата е постъпила на лечение в дневен стационар, като ѝ е поставена диагноза F23.1 Остро полиморфно психотично разстройство с шизофренни симптоми, проведено е лечение, след което е изписана на 30.05.2016 г.; на 23.01.2020 г. е приета в отделение с висока степен на сигурност, поставена ѝ е диагноза F25.0 Шизоафективно разстройство – маниен тип, проведено ѝ е лечение, след което е изписана на 27.02.2020 г. с препоръки за лечение към дневен стационар; на 08.06.2023 г. е постъпила в отделение за активно лечение на психични разстройства, като ѝ е поставена диагноза F20.0 и F25.0 – Параноидна шизофрения и Шизоафективно разстройство, маниен тип, проведено ѝ е лечение, след което е изписана на 03.07.2023 г.

От медицинско удостоверение № 7106/04.07.2023 г., издадено от лекар при ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“, се установява, че към момента на прегледа на 04.07.2023 г. ищцата страда от хронично психично заболяване, като е била хоспитализирана от 27.03.2016 г. до 05.05.2016 г. и от 09.05.2016 г. до 30.05.2016 г. с диагноза Остро полиморфно психотично разстройство с шизофренни симптоми, а от 08.06.2023 г. до 03.07.2023 г. с диагноза Шизоафективно разстройство, маниен тип.

Представен е фиш за работна заплата от м. май 2023 г., в който са отразени начисления и удържки за ищцата, вкл. е посочено, че е начислено обезщетение по чл. 224 КТ в размер на 2007,31 лв.

От справка от НАП – ТД София се установява, че в периода м.08.2023 г. – м.11.2023 г. вкл. ищцата е работила при УМБАЛ „Царица Йоанна-Исул“ ЕАД и е получила възнаграждение в общ размер от 7046,75 лв.

Пред СРС е прието заключение на съдебно-счетоводна експертиза, което не е оспорено от страните и настоящият състав кредитира като обективно, аргументирано и компетентно изготвено. От същото се установява, че брутното трудово възнаграждение на ищцата към датата на прекратяване на трудовото правоотношение е в общ размер от 1873,40 лева, брутното обезщетение по чл. 225, ал. 1 КТ за периода 29.05.2023 г. – 29.11.2023 г. е 11 351,10 лв., а брутното обезщетение по ал. 2 на чл. 225 КТ е 4959,64 лв. – като е взето предвид доказателството, че в периода от м.08.2023 г. до м.11.2023 г. е работила при УМБАЛ „Царица Йоанна-Исул“ ЕАД и е получила възнаграждение в общ размер от 7046,75 лв.

СРС е приел и заключение на единична съдебно-психиатрична експертиза, от което се установява, че към момента на подаване на молбата за освобождаване от работа (31.05.2023 г.) ищцата се е намирала в активно болестно състояние, подробно описано в представените по делото писмени доказателства и диагностицирано като F25.0 Шизоафективно разстройство и диференциална диагноза F 20.0. Посочените

заболявания се отнасят към активно психотичните разстройства, при които качествено са нарушени способностите на индивида да разбира адекватно (т.е. извън болестните преживявания) изживяното и намеренията, както и да контролира по адекватен начин действията си. Към датата 31.08.2022 г. обаче, когато е сключен процесният трудов договор, при ищцата не са описани никакви актуални болестни състояния. Според изследваната от вещото лице документацията ищцата е била на психиатрично лечение в началото на 2020 г. – две години и половина преди сключването на процесния трудов договор и за периода между 2020 г. и 2023 г. няма данни за актуално влошаване на психичното ѝ състояние. Заболяването F25.0 Шизоафективно разстройство е с благоприятно протичане, не довежда до трайни отстроявания на психичните възможности на пациентите и в ремисия тези пациенти са с установени годности. Според експерта през м. май 2016 г. е първата психиатрична хоспитализация на ищцата при поставена към онзи момент диагноза F23.1 Остро полиморфно психотично разстройство с шизофрени симптоми. Описанието в приетата медицинска документация сочи на овладяване на заболяването на ищцата към съответните етапи. За неуточнен период през 2018 г. ищцата е била на лечение в ДПБ „Иван Рилски“, без да са налице данни за диагнозата, провежданото лечение, състоянието при изписването и евентуално поддържащо лечение. В периода м. януари – м. февруари 2020 г. е провеждано психиатрично лечение при така посочената диагноза F25.0 Шизоафективно разстройство – маниен тип. След проведено активно лечение, вкл. инжекционно, е постигнат ефект на овладяване на болестните прояви и изписване от отделението. Вещото лице е изяснило в заключението си, че картите за предварителен медицински преглед от 13.07.2022 г. и 05.07.2023 г. не съдържат психиатрична оценка на пациента.

В съдебно заседание пред районния съд вещото лице изяснява, че при всяко душевно заболяване има колебания. Шизоафективното разстройство се проявява със „светли“ и „тъмни“ периоди. Дори да е предписано амбулаторно лечение, това е свидетелство, че човек не може да разбира и ръководи постъпките си.

За изясняване на делото от фактическа страна въззивният съд е събрал допълнителни доказателства.

В изпълнение на указания на въззивния съд въззиваемата е представила по реда на чл. 183 ГПК официално заверени преписи на следните документи, приети от СРС: 3 бр. епикризи от ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“ (ИЗ № 439/181/2016 г.; ИЗ № 81/22/2020 г. и ИЗ № 568/139/167/2023 г.), медицинско удостоверение № 7106/04.07.2023 г., издадено от лекар при ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“, карта за предварителен медицински преглед от 05.07.2023 г., медицинско направление от 03.07.2023 г. и свидетелство за съдимост на И. Р. И..

Във връзка с издадени от въззивния съд съдебни удостоверения, въззивникът е представил допълнителни медицински документи.

Представена е епикриза и изследване изх. № 37/2018 г., издадени от Държавна психиатрична болница „Св. Иван Рилски“, от които се установява, че ищцата е била хоспитализирана в периода 14.01.2018 г. – 03.04.2018 г., като ѝ е поставена диагноза F20.0 Параноидна шизофрения. Изписана е с подобрения и с препоръки за амбулаторно лечение и поддържаща терапия.

Представена е епикриза от ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“ ИЗ № 282/29/74/2016 г., видно от която ищцата е била хоспитализирана за периода 27.03.2016 г. – 05.05.2016 г. в отделение с висока степен на сигурност, като е отразено, че по данни на близките ѝ това е първата ѝ психиатрична хоспитализация. Поставена е диагноза F23.1 Остро полиморфно психотично разстройство с шизофрени симптоми. Изписана е с подобрения, като е насочена към продължаване на лечението в дневен стационар.

Представена е епикриза от ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“ ИЗ № 208/93/2020 г., в която е удостоверено, че ищцата е постъпила в дневен стационар за периода 28.02.2020 г. – 16.03.2020 г. Поставена е диагноза F25.0 Шизоафективно разстройство, маниен тип. По данни на близки състоянието ѝ се е влошило от м.01.2020 г., като била преустановила самоволно и редовния прием на предписаните ѝ медикаменти в домашни условия. По време на лечението е спазвала терапията, като е изписана поради наложена карантина с указания да продължава лечението в домашни условия.

Пред въззивния съд е допуснато и прието заключение на повторна тройна съдебно-психиатрична експертиза. От същото се установяват следните обстоятелства: от 2016 г. при ищцата И. Р. И. се развива психично заболяване в тесния смисъл на думата (психоза), за което през 2023 г. е поставена под комплексно диспансерно наблюдение; през годините са регистрирани няколко пристъпи на болестта, редуващи се след различни времеви интервали; особеностите в клиничната картина и продължителното проследяване на болестта е довело до прецизиране на диагнозата като Шизоафективно разстройство; провеждано е активно антипсихотично лечение с добър ефект. В експертизата се изяснява, че извън пристъпите на болестта, в периодите с ремисия, ищцата е била с добро социално вграждане, работила е и се е справяла със семейни и професионални ангажираности. Според вещите лица пълноценните и продължителни ремисии са типични за шизоафективните психози, като това най-вероятно е мотивирало ищцата да прекратява предписваната ѝ поддържащата терапия, тъй като се е възприемала като оздравяла. Според психиатричната практика само незначителна част от психозите протичат с един пристъп, а най-често тези заболявания хронифицират и спирането на поддържащата им терапия води до нови болестни епизоди, както е в конкретния случай. Изяснява се, че по делото няма данни, които да изключват началото на нов психотичен пристъп, начеващ преди 31.05.2023 г., като този релапс дори е очакван, тъй като средно статистически интервалът от време между началото на един пристъп до началото на следващия е около 37,5 месеца. Предвид изложеното, вещите лица дават заключение, че действията на ищцата за освобождаване от работа са били болестно мотивирани, а към момента на сключване на трудовия договор на 31.08.2022 г. болестта ѝ е била в ремисия, предвид липсата на клинични данни за болестни симптоми в периода 2020-2022 г. вкл.

В съдебно заседание пред въззивния съд вещите лица изясняват, че под „дискретни психотични явления“ следва да се разбират такива прояви, чиято интензивност не налага хоспитализация. Посочват, че фактът, че кратко време след 31.05.2023 г., когато е подала молбата си за напускане, ищцата е била в активна разгърната болестна фаза, е достатъчен за извода, че към този момент не е могла да разбира свойството и значението на постъпките си. Към 31.08.2022 г. обаче, когато е сключен процесният трудов договор, няма данни за психотични симптоми, които да послужат за определяне на психическото състояние на ищцата към онзи момент, а дори да е имала когнитивни смущения, няма доказателства каква е била тяхната тежест. Според експертите към 27.05.2023 г. ищцата не е била хоспитализирана в ЦПЗ „Шипковенски“, гр. София, тъй като не е имало свободни места. Вещите лица изясняват, че няма противоречия в диагнозата на ищцата, а се касае до различни нейни състояния в отделните моменти. Експертите посочват, че при изготвяне на експертизата са изследвали представените от въззивника доказателства, с изключение на двата броя епикризи от ДПБ „Св. Иван Рилски“, но същите не променят заключението.

Настоящият въззивен съдебен състав кредитира заключението на повторната тройна съдебно-психиатрична експертиза като обективно, подробно аргументирано,

компетентно изготвено и кореспондиращо на приетите писмени доказателства. Не са налице обстоятелства, които да пораждат съмнения в правилността на заключението, включително тенденциозност в изводите на вещите лица, игнориране на определени доказателства или повърхностни разсъждения. Фактът, че вещото лице В. е изготвило приетото от СРС заключение на единична СПсихЕ, че въззивният съд е позволил на страните да попълват състава на повторната тройна експертиза и че вещото лице К. работи в болницата, в която към настоящия момент работи и ищцата, не е основание за дискредитиране на експертизата. Вещите лица са изследвали всички приети по делото медицински документи и единствено на база на тях са направили изводи, които съдът намира за обосновани. Фактът, че приетото от въззивния съд заключение на повторна тройна съдебно-психиатрична експертиза съвпада като изводи на приетото от СРС заключение на единична съдебно-психиатрична експертиза, не означава, че първото следва да бъде дискредитирано. Приетото от въззивния съд заключение е базирано на същите изходни медицински документи, приети по делото, върху които е работила и изслушаната от СРС СПсихЕ, без да са посочвани и събирани други относими и необходими за правилното решаване на делото доказателства. В проведеното пред въззивния съд открито съдебно заседание вещите лица посочиха, че допълнително представените от въззивника епикризи от ДПБ „Св. Иван Рилски“ от 2018 г. не променят заключението. При това положение, обосновано експертите по тройната експертиза са стигнали до същия извод, до който е достигнал и експертът по единичната експертиза. От прочита на тройната експертиза се установява, че вещите лица са направили нов собствен анализ на релевантните медицински документи, а не са преписали единичното заключение, прието от СРС. В проведеното пред въззивния съд открито съдебно заседание трите вещи лица се явиха и защитиха единодушно заключението си. Поради тази причина и като се има предвид наличната по делото медицинска документация, съдът намира, че следва да кредитира приетото заключение на повторната тройна СПсихЕ.

Следва да се отбележи още, че епикризите, върху които са работили вещите лица, са приети от въззивния съд и в официално заверени преписи, поради което настоящият състав не намира основание да се съмнява в тяхното съществуване и автентичност.

При така установената фактическа обстановка въззивният съд намира от **правна страна** следното.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав счита, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо. Не е допуснато нарушение на императивни материални норми. Във връзка с доводите на въззивника за нередовност на исковата молба и допуснати от СРС процесуални нарушения във връзка със събирането на доказателствата въззивният съд се е произнесъл с Определение по чл. 267 ГПК от 30.12.2024 г. и с последващо Определение от 14.11.2025 г.

Относно правилността на обжалваното решение въззивният съд намира следното.

По предявения от ответника инцидентен установителен иск по чл. 74, ал. 1 КТ.

В чл. 74, ал. 1 КТ са уредени специални хипотези за недействителност на трудовия договор, като за неуредените случаи субсидиарно приложение намират правилата на ЗЗД.

За прогласяване недействителността на процесния трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г. в тежест на ответника е да установи сключването на този договор между страните и че към момента на сключването му ищцата не е могла да изразява правновалидна воля поради психическо заболяване.

Сключването на трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г. е несъмнено установено по делото, поради което следва да бъде разгледан въпросът за неговата действителност.

С оглед въведеното с инцидентния установителен иск основание за недействителност на трудовия договор, следва да се приеме, че ответникът се позовава на унищожаемост на волеизявлението на ищцата на основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД. Според цитираната норма унищожаеми са договорите, сключени от дееспособно лице, ако то при сключването им не е могло да разбира или да ръководи действията си.

В чл. 32, ал. 1 ЗЗД обаче е предвидено, че унищожение може да иска само страната, в чийто интерес законът допуска унищожаемостта, поради което в настоящия случай ответникът няма право да се позовава на унищожаемост на волеизявлението на ищцата при сключването на процесния договор. В случай че ищцата не е изпълнявала трудовите си задължения, ответникът, като работодател, е имал други правни възможности за действие.

Независимо от изложеното следва да се посочи, че по делото не се доказва твърдяната недействителност на процесния трудов договор, тъй като не е установено изразеното от ищцата съгласие за обвързване със същия да е унищожаемо.

От представените по делото доказателства и в частност от приетите епикризи и заключение на повторната тройна съдебно-психиатрична експертиза се установи, че към момента на сключване на процесния трудов договор на 31.08.2022 г. ищцата е била в ремисия и е могла да разбира свойството и значението на постъпките си. Ето защо, следва да се приеме, че тогава е изразила правновалидна воля и трудовият договор е действителен. Няма основание този извод на вещите лица да не бъде кредитиран, тъй като той кореспондира на факта, че по делото не са представени доказателства, от които да се направи извод, че в периода от 2020 г. до края 2022 г. ищцата е била в активно болестно състояние и е постъпвала за лечение в психиатрични заведения. В проведено пред въззивния съд открито съдебно заседание експертите изясниха, че към 31.08.2022 г., когато е сключен процесният трудов договор, няма данни за психотични симптоми, които да послужат за определяне на психическото състояние на ищцата към онзи момент, а дори да е имала когнитивни смущения, няма доказателства каква е била тяхната тежест. Ето защо, при липса на конкретни писмени медицински доказателства в тази насока, няма как да се очаква вещите лица да дадат заключение, че към 31.08.2022 г. ищцата не е могла да разбира свойството и значението на постъпките си. Последната епикриза, в която е регистрирана болестна проява на ищцата преди да постъпи на работа при ответника, е от м.03.2020 г., но не може, предвид характера на болестта, тази епикриза да е основание да се приеме, че към 31.08.2022 г., когато е сключен процесният трудов договор, ищцата е била неадекватна. В тази връзка следва да се посочи, че според експертите пациенти с диагноза като на ищцата не са трайно и постоянно психически негодни, още повече че и при самата ищца през годините са регистрирани няколко пристъпи на болестта, редуващи се след различни времеви интервали. В експертизата се изяснява, че извън пристъпите на болестта, в периодите с ремисия, ищцата е била с добро социално вграждане, работила е и се е справяла със семейни и професионални ангажираности. Според вещите лица пълноценните и продължителни ремисии са типични за шизоафективните психози, като това най-вероятно е мотивирало ищцата да прекратява предписваната й поддържаща терапия, тъй като се е възприемала като оздравяла. Експертите изясняват,

че спирането на поддържащата терапия на подобни пациенти води до нови болестни епизоди, както е в конкретния случай.

Предвид гореизложеното и при липса на обективни данни за противното, съдът приема, че на 31.08.2022 г. ищцата е изразила валидно съгласие за обвързване с процесния трудов договор и същият не е недействителен. Ето защо, инцидентният установителен иск по чл. 74, ал. 1 КТ е неоснователен.

По иска по чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ.

В тежест на ищцата по този иск е да докаже наличието на трудово правоотношение с ответника, прекратяване на същото по взаимно съгласие, изразено писмено, както и че към момента на отправяне на предложението за прекратяване не е могла да формира правновалидна воля поради психическо заболяване.

Безспорно е по делото, че между страните е съществувало трудово правоотношение във основа на трудов договор № ЧР-09-253/31.08.2022 г., по силата на което ищцата И. е заемала при ответника СБАЛДБ „Проф. Иван Митев“ ЕАД длъжността „здравен асистент“, като на 31.05.2023 г. ищцата е подала до ответника заявление, с което е изразила желание трудовото ѝ правоотношение да бъде прекратено, считано от 29.05.2023 г., на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ и работодателят се е съгласил с това заявление и е издал заповед № 389/31.05.2023 г., с която е прекратил трудовото правоотношение между страните на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ, считано от 29.05.2023 г., която заповедта е връчена на ищцата на 31.05.2023 г.

Настоящият състав приема, че това трудово правоотношение е незаконосъобразно прекратено на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ, тъй като не е било изразено валидно съгласие от страна на работника.

В чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ е уредена възможността за прекратяване на трудовия договор без предизвестие по взаимно, писмено изразено съгласие на страните по договора. Предложението за прекратяване на договора се счита за прието, когато страната, към която е отправено, е изразила писмено съгласието си в седемдневен срок от получаването му, за което е уведомила насрещната страна.

Страната по договора може да претендира унищожаването на волеизявлението ѝ за прекратяване на трудовото правоотношение на основание чл. 31, ал. 1, вр. с чл. 44 ЗЗД в производството по иск по оспорване на извършеното уволнение. В аналогичен смисъл е Решение № 216/17.07.2012 г. по гр.д. № 724/2011 г. на ВКС, ГК, IV ГО.

В настоящия случай съдът намира, че волеизявлението на ищцата за прекратяване на трудовото правоотношение е било опорочено, поради което е липсвало съгласие за прекратяване на същото, а като ответникът работодател е изразил съгласие чрез издаването на процесната заповед от 31.05.2023 г., трудовото правоотношение е прекратено незаконосъобразно. Това е така, защото от приобщените по делото епикризи и от заключението на повторната тройна съдебно-психиатрична експертиза може да се направи извод, че към момента на подаване на заявлението за прекратяване на трудовото правоотношение по взаимно съгласие /31.05.2023 г./ ищцата не е можела да съзнава свойството и значението на постъпките си. В подкрепа на този извод е фактът, че кратко време след 31.05.2023 г. ищцата е била в активна разгърната болестна фаза, подробно описана в епикризата от 08.06.2023 г. /ИЗ № 568/139/167/223 г./, издадена от ЦПЗ „Проф. Н. Шипковенски“, гр. София. Нещо повече – в тази епикриза са описани неадекватни прояви на ищцата и 2-3 седмици преди 08.06.2023 г., което потвърждава извода, че към 31.05.2023 г. не е действала разумно. Няма основание този извод на вещите лица да бъде дискредитиран, след като кореспондира на посочената епикриза и е добросъвестно и компетентно мотивиран. Както се посочи

и по-горе, болестта на ищцата има епизоди и когато се поддържа съответното лечение психическото ѝ състояние е нормално. Едва когато ищцата спира поддържащата терапия, се активират болестните прояви на Шизоафективното разстройство и тогава тя не може да разбира и ръководи постъпките си.

Без значение е фактът, че към 27.05.2023 г. ищцата не е била хоспитализирана в ЦПЗ „Шипковенски“, гр. София, след като в епикризата има данни, че към този момент е била с неадекватни прояви, които са започнали около 2 седмици по-рано. Допълнително, в проведеното пред въззивния съд открито съдебно заседание вещите лица изясниха, че на тази дата ищцата не е била хоспитализирана поради недостиг на легла, което е хроничен проблем в гр. София. Ето защо, от този факт не може да се направи извод, че към 31.05.2023 г. ищцата е действала разумно.

На следващо място и във връзка с оплакванията на въззивника следва да се посочи, че според вещите лица няма противоречия в диагнозата на ищцата, която е Шизоафективното разстройство. Поставяните в отделните епикризидиференцирани диагнози се дължат на различните нейния състояния в отделните моменти, тъй като Шизоафективното разстройство обединява шизофренни и афективни синдроми, а афективните могат да бъдат маниоподобни, депресивни или смесени.

Следва да бъде отбелязано също, че картите за предварителен медицински преглед от 13.07.2022 г. и 05.07.2023 г. не съдържат психиатрична оценка на пациента, поради което не може от тях да се направи окончателен и еднозначен извод за психическото състояние на ищцата, което, както се установи, е било променливо.

С оглед всичко гореизложено, въззивният съд се съгласява с извода на СРС, че не е налице валидно постигнато съгласие за прекратяване на договора по взаимно съгласие, поради което така извършеното уволнение следва да се признае за незаконно и издадената заповед за прекратяване на трудовото правоотношение от работодателя да бъде отменена като незаконосъобразна. Поради тази причина, искът по чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ е основателен.

По иска с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 2 КТ.

За да бъде уважен този иск, уволнението на ищеца следва да бъде признато за незаконно и трудовото правоотношение да няма срочен характер.

По делото е установено, че ищцата е работила при ответника въз основа на трудов договор, сключен за неопределено време (чл. 67, ал. 1, т. 1 КТ). От направените по-горе изводи се установява, че ответникът е прекратил незаконосъобразно трудовото правоотношение с ищцата, поради което уволнената работничка И. Р. И. следва да бъде възстановена на заеманата до незаконосъобразното уволнение длъжност „здравен асистент“. В настоящия процес съдът не може да преценява качествата и годността на ищцата за заеманата от нея длъжност. Ето защо, и този иск е основателен и следва да бъде уважен.

По иска с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 3, вр. с чл. 225, ал. 1 КТ.

В тежест на ищеца е да докаже, че е останал без работа за сочения период, че оставането без работа е в причинна връзка с незаконосъобразното прекратяване на трудовото правоотношение, както и размера на брутното трудово възнаграждение, получено за последния пълен отработен месец преди уволнението. Според ал. 2 на чл. 225 КТ, когато през времето по предходната алинея работникът или служителът е работил на по-нископлатена работа, той има право на разликата в заплатите.

В тежест на ответника е да докаже релевираното възражение за прихващане, а именно – че е заплатил на ищцата сумата от 2007,31 лева, представляваща обезщетение за неизползван платен годишен отпуск за 2022 г. и 2023 г. и че липсва

основание за получаване на тази сума.

Според чл. 228 КТ и чл. 17, ал. 1, т. 1-7 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата брутното трудово възнаграждение за определяне на обезщетенията по чл. 225, ал. 1, респ. ал. 2 КТ включва основното трудово възнаграждение и допълнителни трудови възнаграждение с постоянен характер, като същото се изчислява на база последното брутно трудово възнаграждение за последен пълен отработен месец преди уволнението – в разглеждания случай това е м.03.2023 г.

От приетата от СРС неоспорена съдебно-счетоводна експертиза, която се кредитира и от настоящия състав като обоснована, компетентно изготвена и кореспондираща на писмените доказателства, се установява, че брутното обезщетение по чл. 225, ал. 1 КТ за периода 29.05.2023 г. – 29.11.2023 г. е в размер на 11351,10 лв., а брутното обезщетение по ал. 2 на чл. 225 КТ е 4959,64 лв., като е взето предвид доказателството, че в периода от м.08.2023 г. до м.11.2023 г. вкл. ищцата е работила при УМБАЛ „Царица Йоанна-Исул“ ЕАД и е получила възнаграждение в общ размер от 7046,75 лв. Налага се извод, че общият размер на получаваното брутно трудово възнаграждение от м.08.2023 г. до м. 11.2023 г. е в общ размер от 6892,11 лева, с оглед на което размерът на дължимото от ответника в полза на ищцата обезщетение по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ, във вр. чл. 225, ал. 2 КТ е 4959,64 лева.

Настоящият съдебен състав приема, че възражението на ответника за прихващане на обезщетението по чл. 225, ал. 2 КТ с изплатеното на ищца обезщетение по чл. 224, ал. 1 КТ за неизползван платен годишен отпуск, е неоснователно. По делото не е доказано работодателят да е изплатил на работника обезщетение по чл. 224, ал. 1 КТ, като такъв въпрос не е поставян и на приетата от СРС съдебно-счетоводна експертиза. Представеният фиш от м.03.2023 г. не е подписан от ищцата и не доказва плащане на това обезщетение.

Дори обаче да се приеме, че работодателят е изплатил на работника обезщетение по чл. 224 КТ, същото не подлежи на връщане при признаване на уволнението за незаконно и възстановяване на работника на работа. По естеството си вземането по чл. 224, ал. 1 КТ е сурогат на неизползвания от уволненото лице платен годишен отпуск за периода преди уволнението, но заплащането му не е обусловено от неговата законосъобразност. Със заплащане на обезщетението по чл. 224, ал. 1 КТ правото на служителя реално да ползва отпуска се погасява, поради което и при евентуалното му завръщане на работа, той не може да го ползва. Затова с отмяната на уволнението като незаконно, изплатената на това основание сума не подлежи на връщане, респективно липсва активно по компенсацията вземане на работодателя, годно да бъде прихванато с вземането на работника по чл. 225, ал. 2 КТ – в този смисъл: Решение № 115 от 28.03.2011 г. на ВКС по гр. дело № 1119/2010 г., IV г. о., ГК, Решение № 271 от 17.10.2012 г. на ВКС по гр. дело № 409/2011 г., III г. о., ГК, Решение № 330 от 05.11.2013 г. на ВКС по гр. дело № 1220/2013 г., IV г. о., ГК и др.

С оглед гореизложеното се налага извод, че предявеният иск по чл. 344, ал. 1, т. 3 КТ, във вр. чл. 225, ал. 2 КТ е основателен за претендираната сума от 4959,64 лева, ведно със законната лихва за забава от датата на подаване на исковата молба – 07.07.2023 г. до окончателното плащане.

Поради съвпадане на крайните изводи на двете инстанции, първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено.

По разноските:

С оглед изхода на делото пред настоящата инстанция само въззиваемият има право на разноски, но не претендира такива и не е представил доказателства за заплащането им, поради което не следва да му бъдат присъждани.

Воден от горното, Софийски градски съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло Решение № 12934 от 01.07.2024 г., постановено по гр. д. № 38133/2023 г. на Софийския районен съд.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____